

Gyakorlatorientált megközelítés: klimatológia

Országos Meteorológiai Szolgálat
Előrejelzési és Éghajlati Főosztály

Szentes Olivér
Éghajlati Osztály

2023 nyári gyakorlat

Milyen adatbázisokat használjunk?

- **FONTOS!!!** Éghajlati kutatásokhoz, tanulmányokhoz csak jó minőségű, ellenőrzött, homogén adatsorokat, adatbázisokat használjunk!

Budapesten 4 fokkal van melegebb, mint száz éve, Szegeden pedig egy órával tovább süt a nap, mint Szombathelyen

1901 (a mérések kezdete)

1971 (ekktől vannak megbízható adatok)

?

Az OMSZ éghajlati adatbázisa: INDA

INDA NextGeneration

Kedvenceim

Adatok

Időrendben Választható állomás alapadatai időrendben

Területre Választható alapintervallumra (tizperc, óra, nap, hónap) vonatkozó adatok

Időszakos Tetszőleges időintervallum (több nap, több hónap) átlagai és szélsőségei

Területi átlag Tetszőleges területre vonatkozó átlagok és szélsőségek

Feldolgozás Összetett éghajlati feldolgozások

Szélsőségek Több évre vonatkozó átlagok és szélsőségek

Aerológia Szeged és Budapest aerológiai adatai

Regionális Regionális központok adatszolgáltatásai

Adatok

Adatlétezés Adatok létezése és minősége

Metaadatok Állomás- és produktum információk

Bevitel Adatok ellenőrzött bevitelle

Homogén Homogenizált adatok elérése

Normál Normál értékek

INDA Interactive Network Database Access

Szolgáltatások

Kedvencek Felhasználók és megrendelők

Programok Érdekes információk

Elemek Jelszóállítás

Kódok INDA szervíz

- nyers digitalizált adatsorok, hiányokkal, hibákkal (pl. mérési, beviteli)

Év: 1935. Állomás: *Hódmezővásárhely*

Hónap: *Június* Észlelő: _____

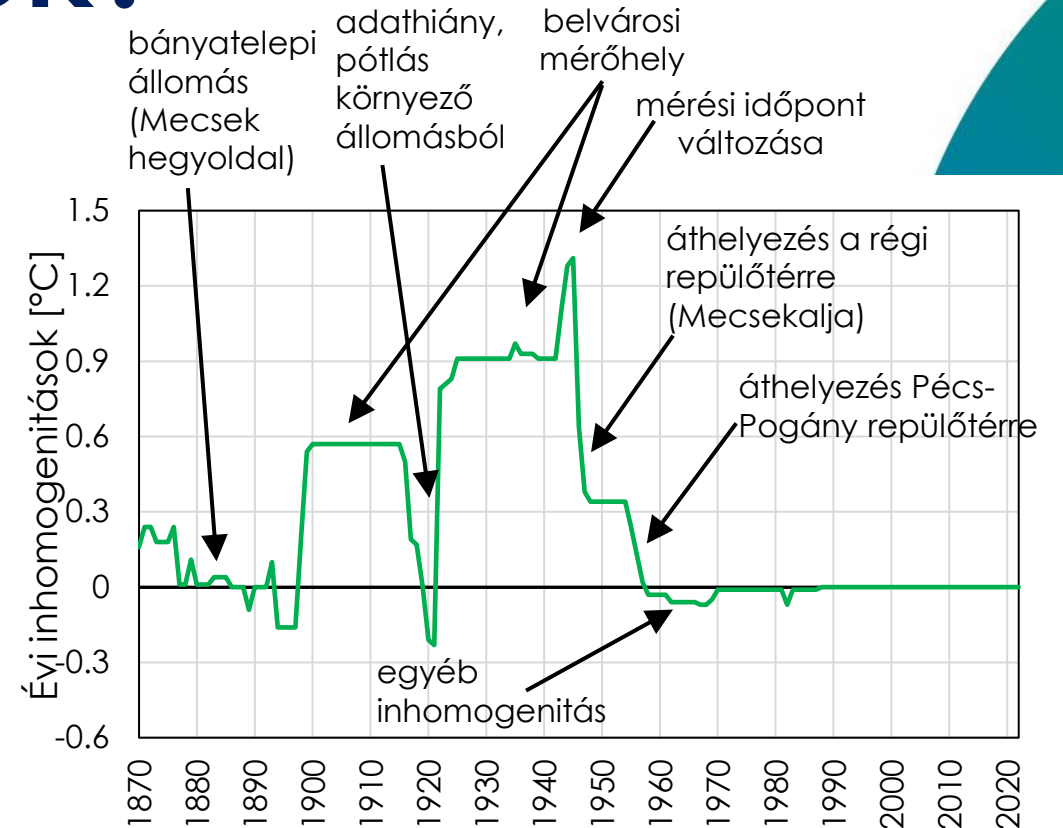
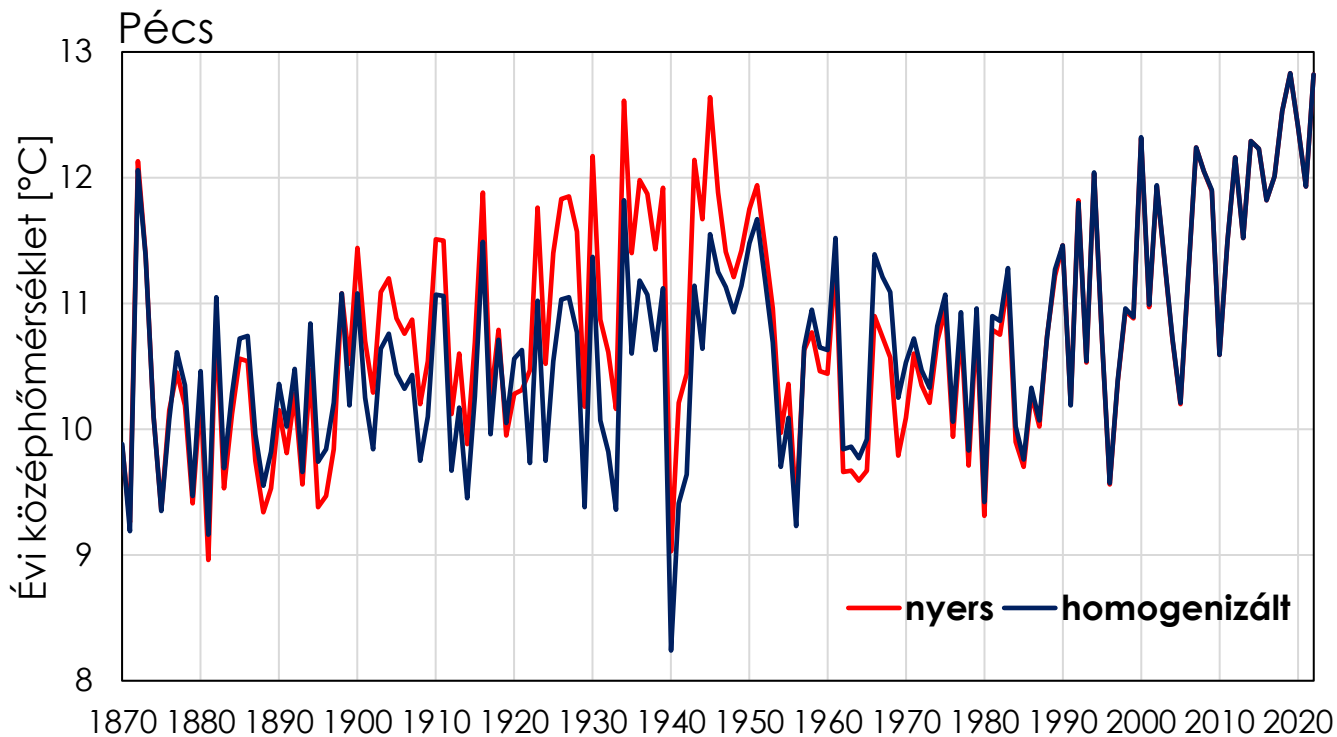
Észlelési órák: _____

Nap	Léghőmérséklet °C				Hőmérséklet abs. (21°) °C			Felhőzet (derült = 0, borult = 10)				Szél iránya és erőssége szélterelősség = 0-12° szélcsend = 0, vihar = 7-12°			Csapadék 24 óra alatt (milliméter) reg. 7 - reg. 7-ig magasság; alak		Jegyzetek	Hő-réteg cm.
	7 ^o	14 ^o	21 ^o	közép	max.	min.	7 ^o	14 ^o	21 ^o	közép	7 ^o	14 ^o	21 ^o	magasság; alak	magasság; alak			
1	15.4	17.0	15.0	15.8	19.0	9.0	8	10	8	8	NW	NW	NW	12.3				
2	17.0	20.0	16.2	16.1	22.0	9.0	9	2	1	4.0	N	N	N	3.2				
3	16.4	25.0	18.0	19.8	26.0	16.0	2	3	4	3.0	N	N	N	0.3				
4	19.2	23.0	19.6	20.2	26.0	13.0	2	3	1	2.0	NW	N	N					
5	20.6	22.2	22.5	24.1	29.9	14.0	1	2	1	1.3	SE	SE	S					
6	23.0	20.0	15.2	19.4	25.0	10.0	1	5	2	3.5	S	N	NW	3.0				
7	17.4	24.6	18.2	20.1	23.0	11.0	1	1	1	1.0	NW	NW	NW					
8	19.6	28.2	20.6	22.8	28.6	12.0	1	1	1	1.0	N	N	N					
9	20.6	30.4	22.2	24.4	31.2	16.2	2	1	1	1.5	S	S	S					
10	23.8	31.4	25.0	26.4	32.6	17.0	1	1	1	1.0	SW	SW	SW					
11	24.6	33.8	24.6	27.6	35.0	17.0	1	1	1	1.0	SW	SW	SW					
12	24.2	30.4	18.8	24.5	31.4	12.0	1	1	1	1.0	N	NW	NW					
13	18.6	28.2	18.2	24.6	29.8	12.8	1	1	1	1.0	N	N	N					
14	20.0	30.2	21.8	24.0	31.2	16.0	1	1	1	1.0	N	NE	NE					
15	23.0	31.4	23.8	26.1	31.6	18.0	1	1	1	1.0	SE	S	S					
16	24.8	26.2	23.2	24.7	32.0	19.0	1	8	8	6.2	U ₃	N	N	0.4				
17	21.2	29.8	19.0	23.5	30.0	19.8	4	6	4	6.1	E	U ₂	U ₂	0.3				
18	16.8	26.6	19.2	20.9	28.4	11.8	3	2	2	2.4	W	U ₂	U ₂					
19	20.2	24.4	16.8	20.5	26.0	15.4	2	5	1	3.4	W	U ₂	U ₂					
20	18.4	25.2	18.6	20.7	25.4	11.8	2	4	3	3.0	U ₃	U ₃	U ₂					
21	15.8	18.6	16.0	16.8	20.4	20.8	4	5	4	6.2	U ₂	U ₂	U ₂					
22	15.4	22.2	19.6	19.0	25.2	15.0	4	5	6	5.4	N	E	E					
23	19.0	31.2	19.2	23.1	32.0	11.2	5	2	2	9.0	N	N	N					
24	23.0	31.4	22.0	25.5	32.6	15.0	1	4	2	2.3	N	N	N					
25	22.6	31.6	21.4	25.7	33.4	16.8	1	2	1	1.3	E	N	N	0.5				
26	23.2	35.0	25.0	27.7	35.2	17.0	1	1	1	1.0	E	E	E					
27	27.2	36.8	27.6	30.5	38.0	27.0	1	1	1	1.0	W	NW	W					
28	28.0	39.8	22.0	29.9	40.2	20.0	1	2	9	4.0	W	W	NW	7.8				
29	22.2	28.0	18.0	22.8	28.0	18.0	2	1	1	1.3	NW	NW	NW					
30	19.8	26.8	22.2	22.9	28.4	14.6	1	3	4	3.4	N	N	N					

du. 4.05. 11.11.1935. sz. 11.11.1935.

ORSZÁGOS METEOROLÓGIAI SZOLGÁLAT

Miért fontos, hogy homogének legyenek az adatsorok?

- pl. a nyers adatsorokból téves következtetéseket vonhatunk le az éghajlatváltozásról

Homogenizálás eredményei (verifikációs statisztikák)

```

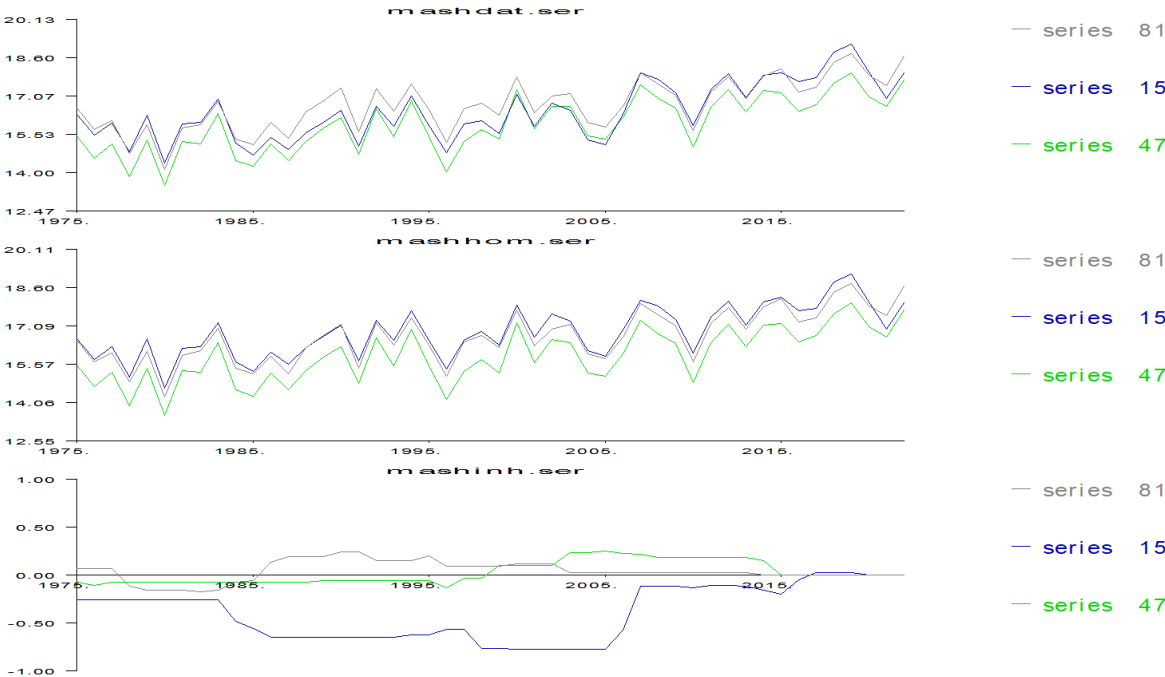
HELP: TABLE FOR SELECTION OF REFERENCE SERIES AND/OR CANDIDATE SERIES
Null hypothesis 1: the examined series are homogeneous.
Test Statistics belonging to the null hypothesis 1: TS
Null hypothesis 2: the inhomogeneities can be explained by the Meta Data.
Test Statistics belonging to the null hypothesis 2: TSM
Critical value (significance level 0.05): 20.86
Test Statistics (both TS and TSM) can be compared to the critical value.
The larger Test Statistics are more suspicious!
Series marked with asterisk(*) are not used for reference series.

Candidate series: 44121 Index: 15 TS: 88.44* TSM: 88.44
Reference series: 34429 Index: 11 TS: 24.17 TSM: 18.26
Reference series: 44166 Index: 81 TS: 12.25 TSM: 10.57
Reference series: 44527 Index: 47 TS: 13.59 TSM: 11.17
Reference series: 35418 Index: 41 TS: 13.23 TSM: 12.58
Reference series: 34712 Index: 70 TS: 13.21 TSM: 12.28
Reference series: 43613 Index: 46 TS: 48.10 TSM: 43.55
Reference series: 44214 Index: 16 TS: 32.84 TSM: 26.17
Reference series: 45208 Index: 83 TS: 14.24 TSM: 11.13
Reference series: 33720 Index: 68 TS: 16.56 TSM: 12.43
    
```

```

HELP: TABLE FOR SELECTION OF REFERENCE SERIES AND/OR CANDIDATE SERIES
Null hypothesis 1: the examined series are homogeneous.
Test Statistics belonging to the null hypothesis 1: TS
Null hypothesis 2: the inhomogeneities can be explained by the Meta Data.
Test Statistics belonging to the null hypothesis 2: TSM
Critical value (significance level 0.05): 20.86
Test Statistics (both TS and TSM) can be compared to the critical value.
The larger Test Statistics are more suspicious!
Series marked with asterisk(*) are not used for reference series.

Candidate series: 44121 Index: 15 TS: 12.80* TSM: 9.87
Reference series: 34429 Index: 11 TS: 24.17 TSM: 18.26
Reference series: 44166 Index: 81 TS: 12.25 TSM: 10.57
Reference series: 44527 Index: 47 TS: 13.59 TSM: 11.17
Reference series: 35418 Index: 41 TS: 13.23 TSM: 12.58
Reference series: 34712 Index: 70 TS: 13.21 TSM: 12.28
Reference series: 43613 Index: 46 TS: 48.10 TSM: 43.55
Reference series: 44214 Index: 16 TS: 32.84 TSM: 26.17
Reference series: 45208 Index: 83 TS: 14.24 TSM: 11.13
Reference series: 33720 Index: 68 TS: 16.56 TSM: 12.43
    
```


Inhomogenitás oka: az állomás környezetének megváltozása

2019.06.27.

2023.07.06.

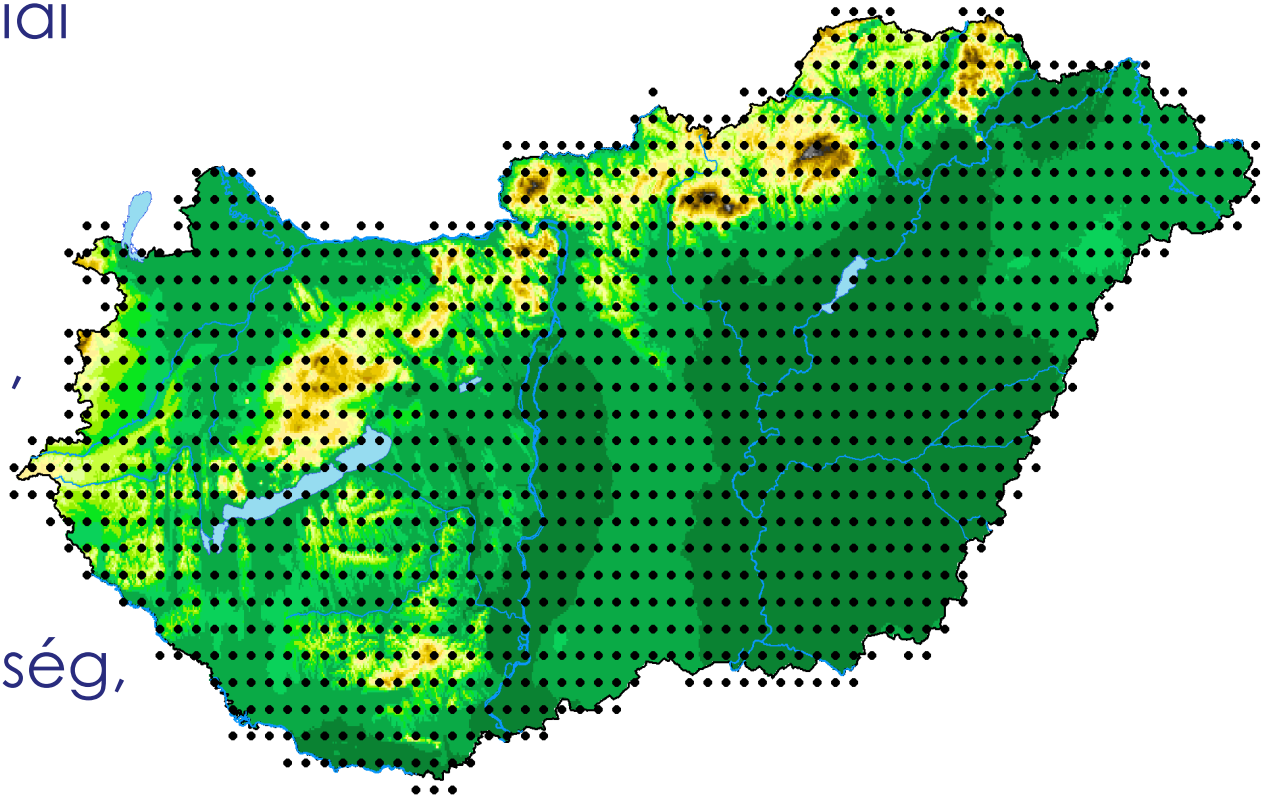

Miért fontosak a jó minőségű rácsponti adatok?

- Múlt: az éghajlat, és az abban zajló változások pontosabb megismerése térben és időben egyaránt
- Jelen: input a numerikus előrejelző modelleknek
- Jövő: éghajlati modellek validációja

Rácsponti adatsorok Magyarországra: HUCLIM

- az OMSZ-ban a meteorológiai elemek homogenizált, ellenőrzött és pótoltt napi adatsorainak interpolálása MISH-el $0,1^\circ$ felbontású rácshálózatra (kb. 10 km-es), ami Magyarország esetén 1233 rácspontot jelent
- pl. hőmérséklet, csapadék, relatív nedvesség, szélsébség, légnyomás, globálsugárzás

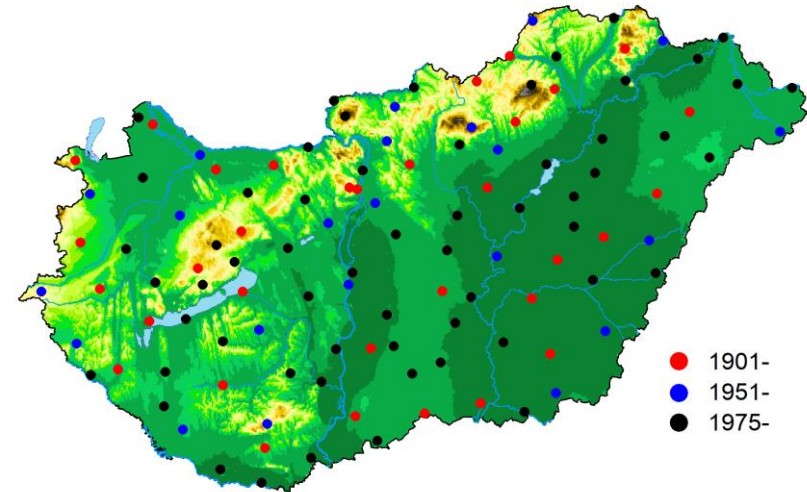
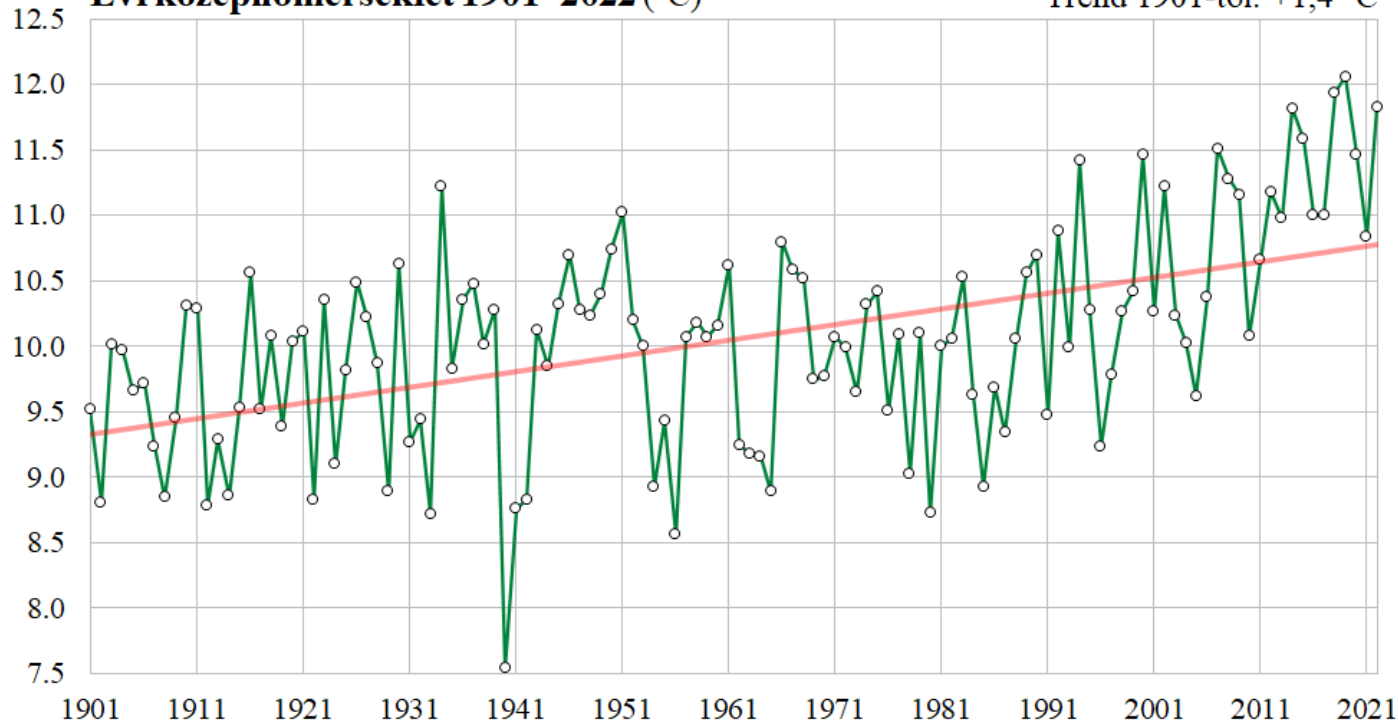

Rácsponi adatsorok

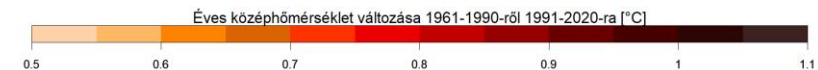
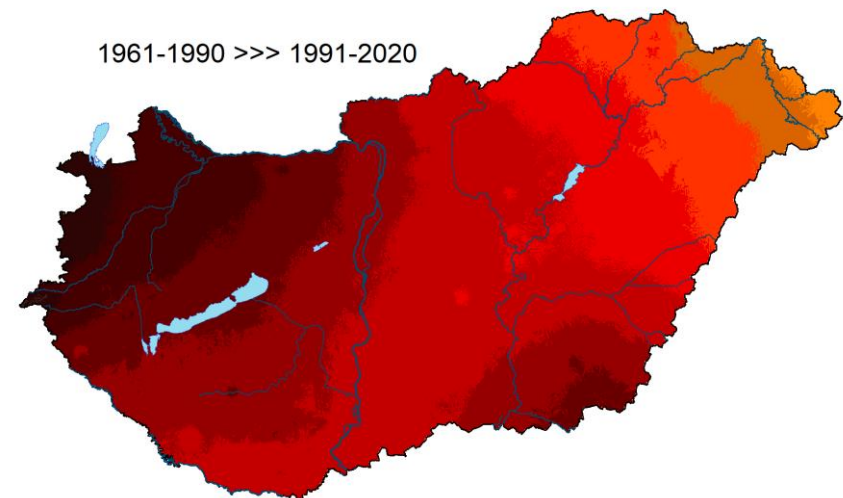
I. Középhőmérséklet

Évi középhőmérséklet 1901–2022 (°C)

Trend 1901-től: +1,4 °C

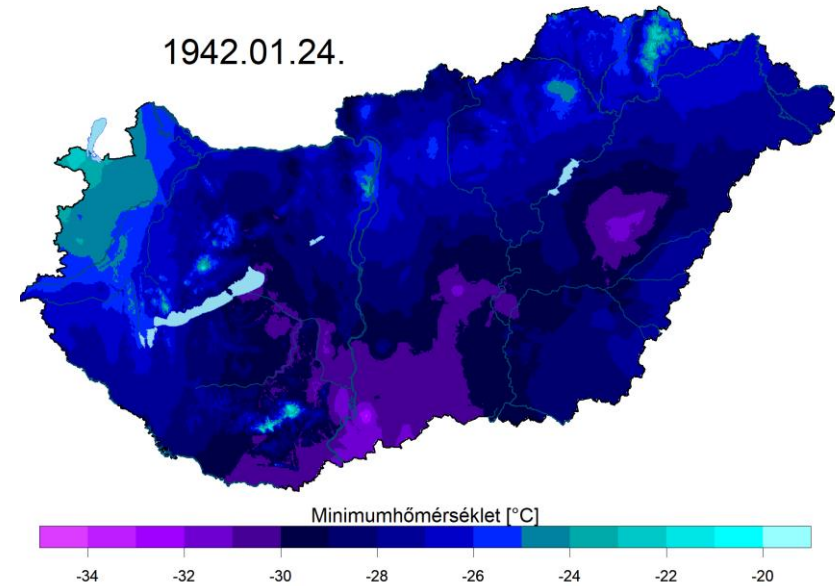
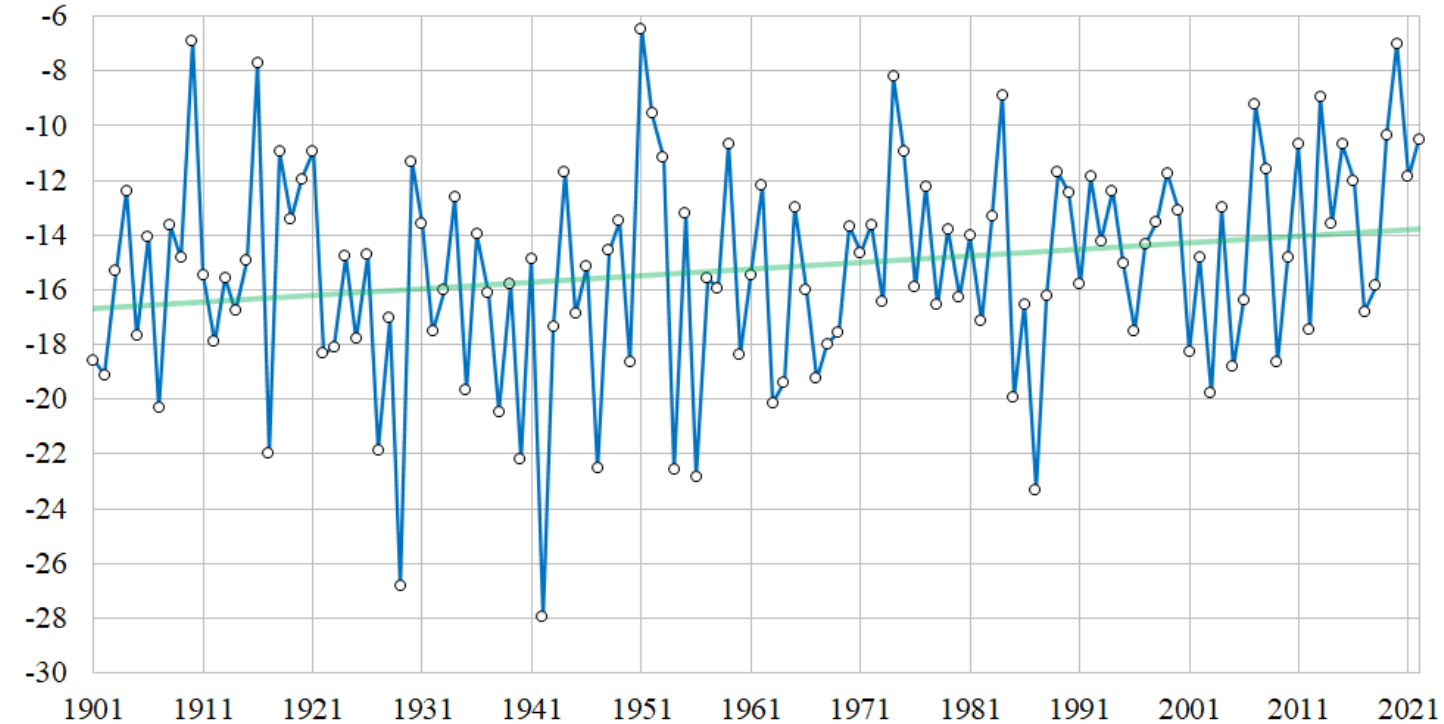
1961-1990 >>> 1991-2020

Rácsponi adatsorok

II. Minimumhőmérséklet

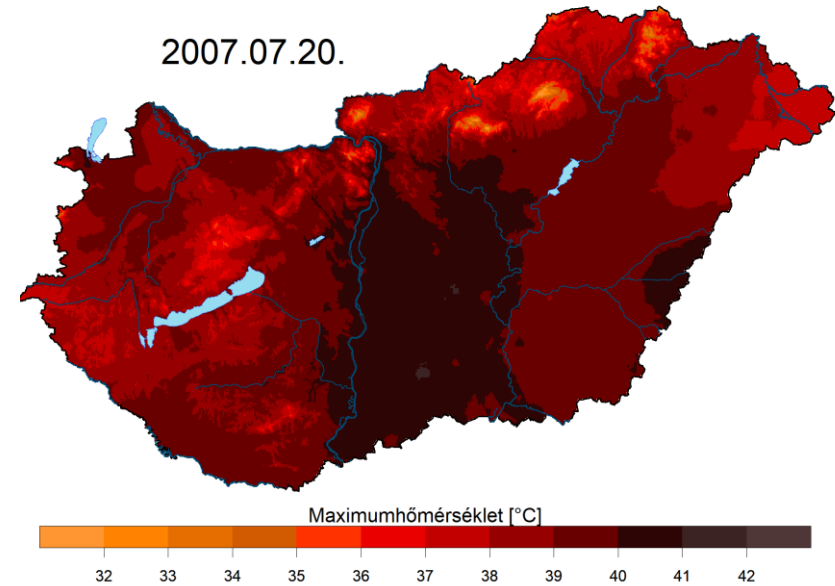
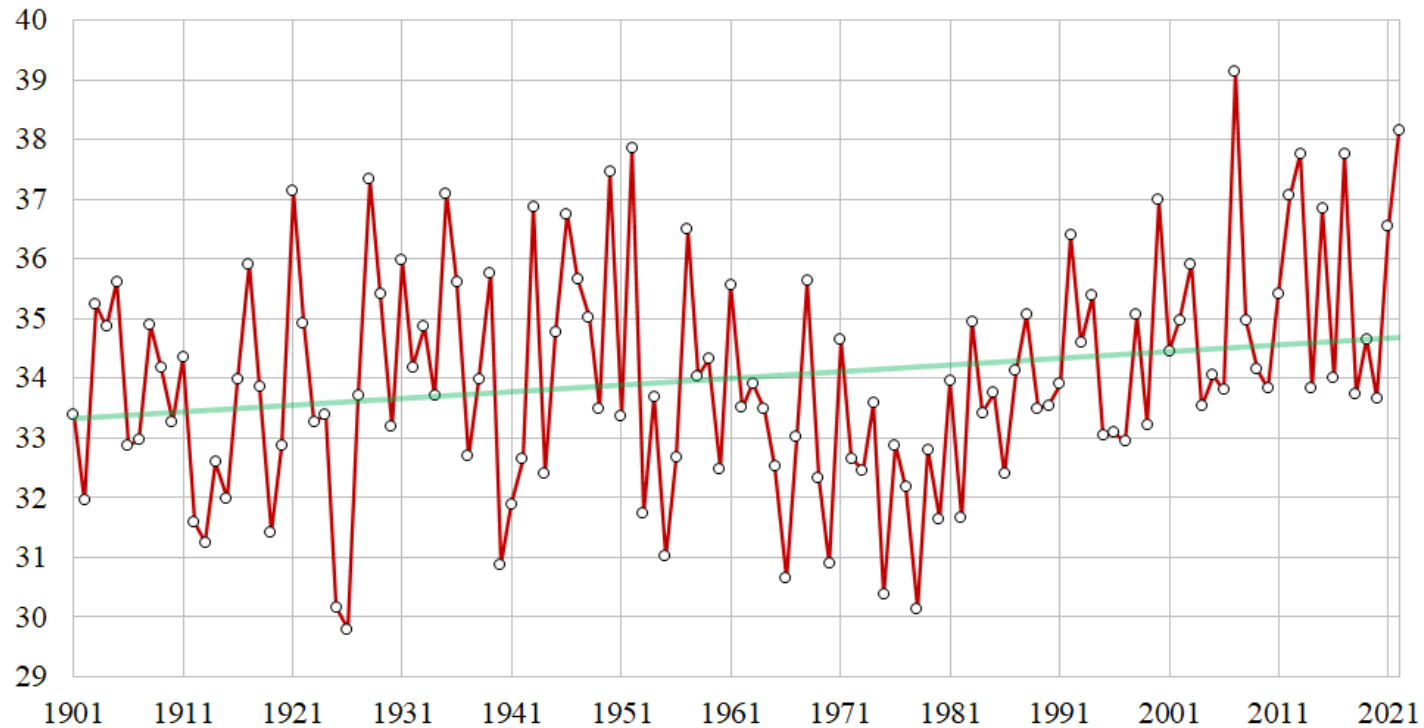
Napi minimumhőmérséklet országos átlagának éves minimumai 1901–2022 (°C) Trend 1901-től: +2,9°C

Rácsponi adatsorok

III. Maximumhőmérséklet

Napi maximumhőmérséklet országos átlagának éves maximumai 1901–2022 (°C) Trend 1901-től: +1,3°C

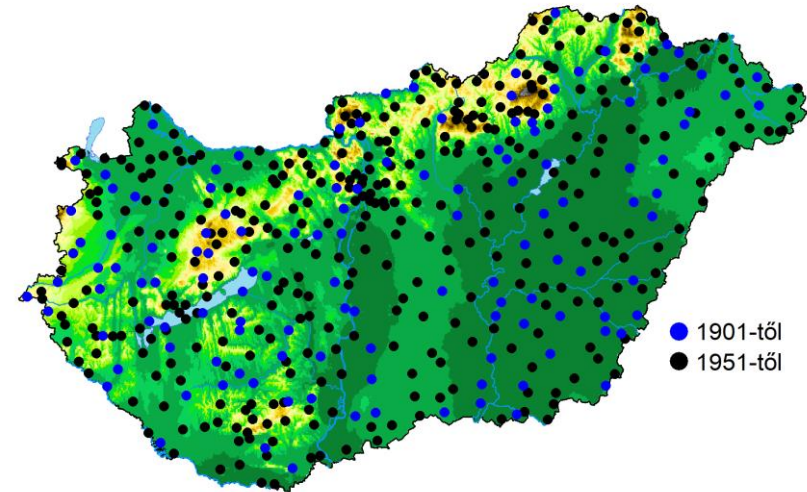
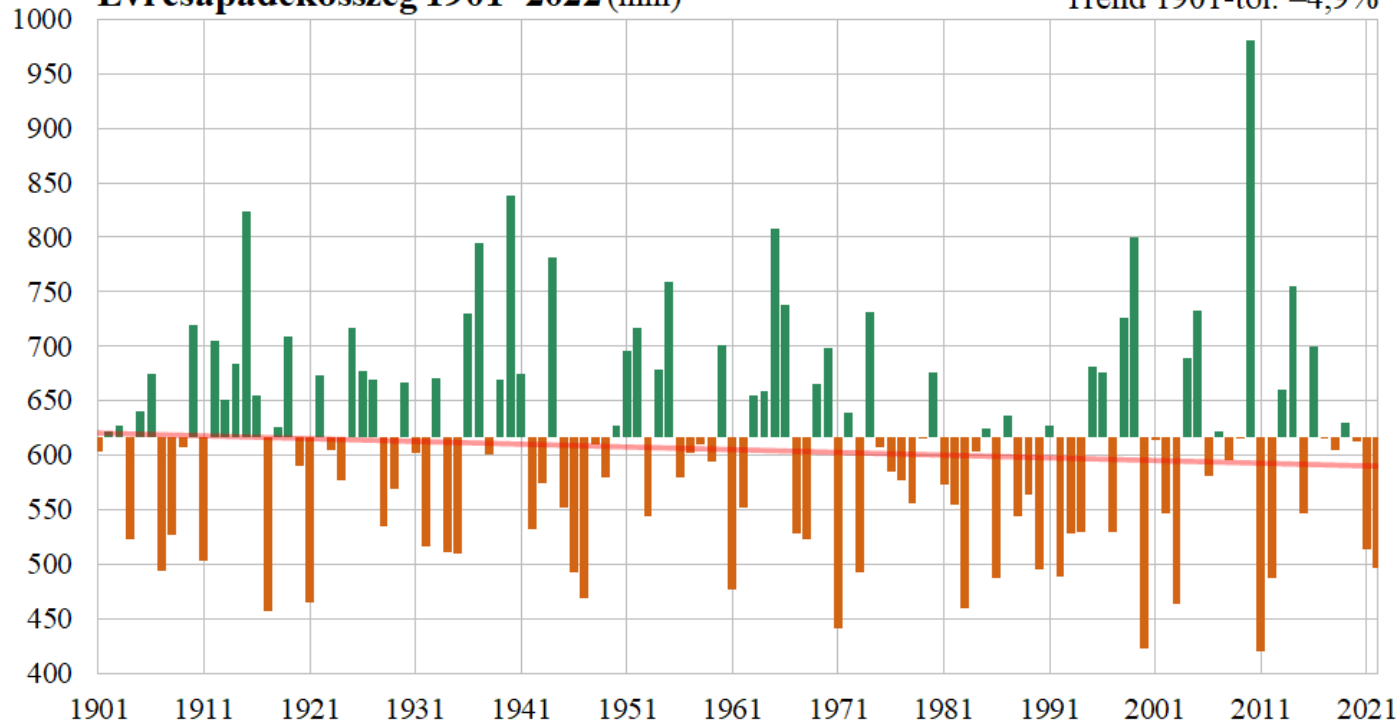

Rácsponti adatsorok

IV. Csapadékösszeg

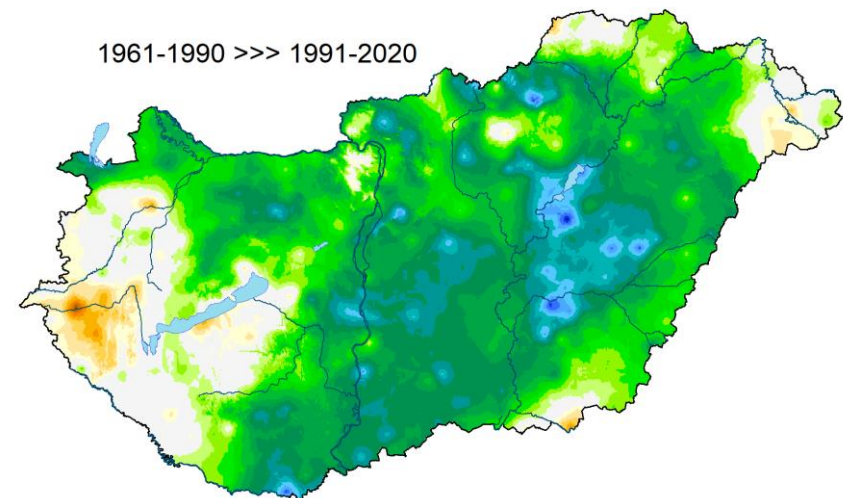
Évi csapadékösszeg 1901–2022 (mm)

Trend 1901-től: -4,9%

● 1901-től
● 1951-től

1961-1990 >>> 1991-2020

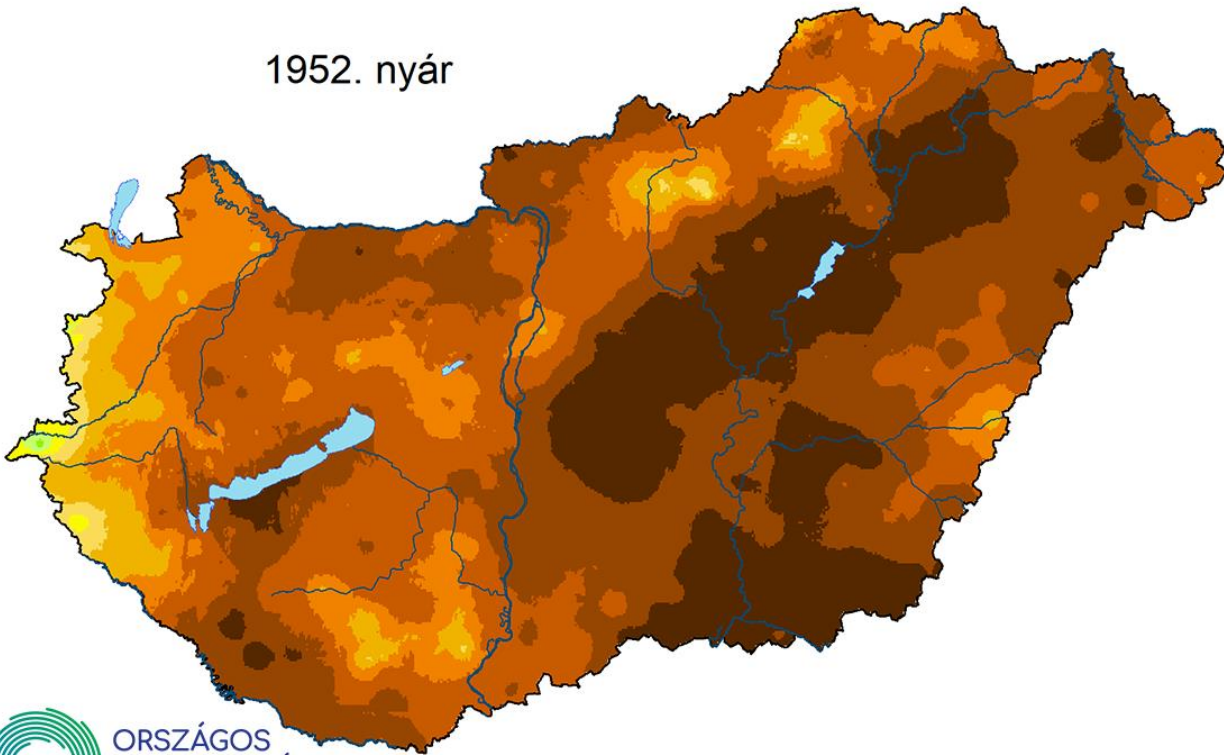

Éves csapadékösszeg változása 1961-1990-ről 1991-2020-ra [%]

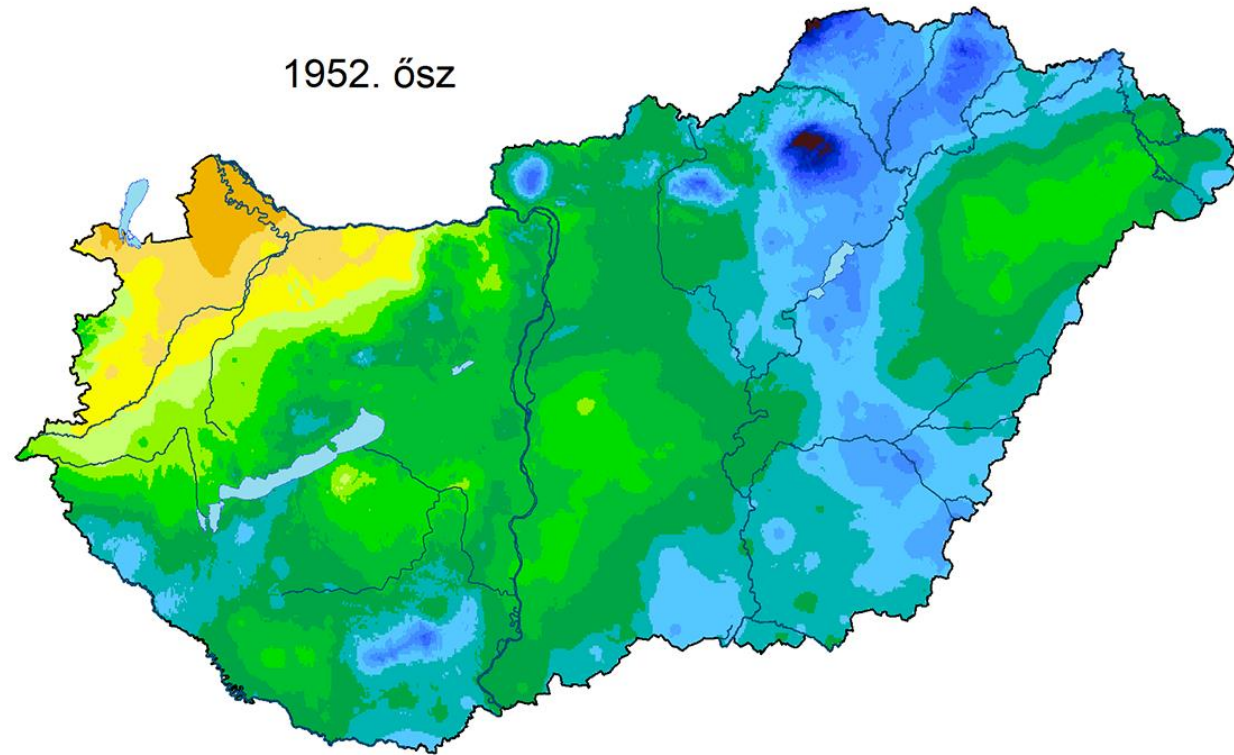

A csapadék térben és időben egyaránt nagyon szélsőségesen változó meteorológiai elem

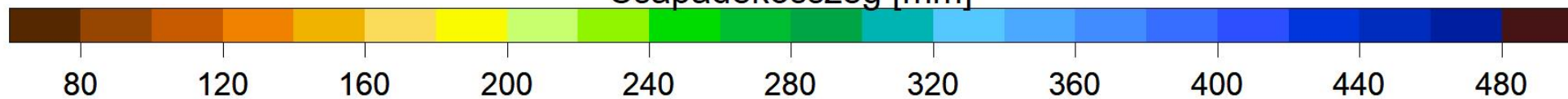
1952. nyár

1952. ősz

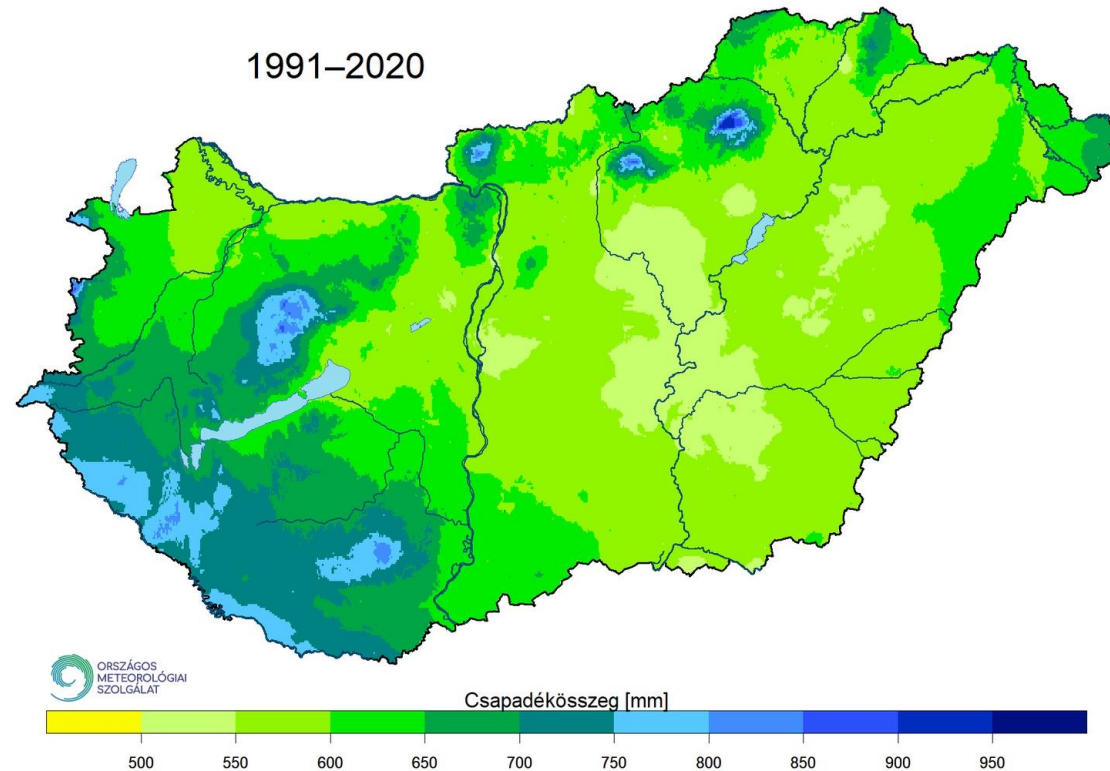
Csapadékösszeg [mm]

Magyarország éghajlata

- Leghidegebb hónap: január, legmelegebb: július
- Legszárazabb évszak: tél, legcsapadékosabb: nyár
- Átlagos csapadék 600 mm körül
- Legcsapadékosabb területek: hegyvidékek és a délnyugati országrész

https://www.met.hu/ismeret-tar/erdekessegek_tanulmanyok/index.php?id=3011

Napi rácsponti adatsorok az odp.met.hu-n

https://odp.met.hu/climate/homogenized_data/

- 1971-től:
  - hőmérséklet (közép, min, max), csapadékösszeg, légnyomás (állomásszinti), relatív nedvesség átlaga
- 2001-től:
  - globálsugárzás összege, maximális szélökés és átlagos szélesebesség

Meteorológiai Adattár

Name	Last modified	Size	Description
 Parent Directory		-	Homogenizált adatsorok
 gridded_data_series/	2021-03-30 08:11	-	Rácsponti adatsorok
 station_data_series/	2021-03-30 08:13	-	Állomási adatsorok

Éghajlati osztály produktumai a met.hu-n

- <https://www.met.hu/eghajlat/>
- <https://www.met.hu/idojaras/agrometeorologia/>

ÉGHAJLAT

Magyarország éghajlata

Az OMSZ tárolja és kezeli a hazai időjárási és éghajlati adatsorokat, rekordokat. Számos Magyarországra vonatkozó hasznos adat, leírás található az oldalakon, térképekkel, grafikonokkal színesítve.

- ▶ Általános éghajlati jellemzés
- ▶ Éghajlati visszatekintő
- ▶ Városok éghajlati jellemzői
- ▶ 150 éves éghajlati adatsorok
- ▶ Éghajlati adatsorok 1901–2020
- ▶ Időjárási rekordok
- ▶ Hőmérsékleti szélsőértékek
- ▶ Csapadék szélsőértékek
- ▶ Bioklimatológia

Föld éghajlata

Miért van az, hogy emitt sivatag, amott őserdő, távolabb legelő van? S miért különböznek ezek is egymástól? A válasz kulcsát az éghajlatban kereshetjük.

- ▶ Jelenlegi éghajlat
- ▶ Éghajlatot alakító tényezők
- ▶ Elmúlt évezred éghajlata
- ▶ Földtörténeti korok éghajlata
- ▶ Múlt forrásai
- ▶ WMO állásfoglalás
- ▶ Meteorológiai rekordok

Éghajlatváltozás

Csapadékinzintezés

ÉGHAJLAT

- ▶ Magyarország éghajlata
- ▶ Föld éghajlata
- ▶ Éghajlatváltozás
- ▶ Csapadékinzintezés

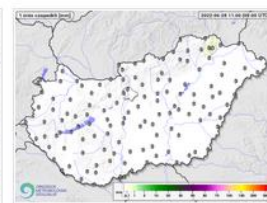
»

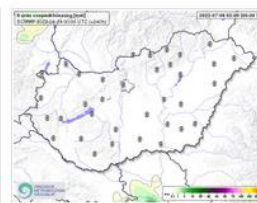
Nemzetközi helyzetkép »

Mért csapadékösszeg »

Aktuális csapadékösszeg »

Csapadék előrejelzés (mm) »

Párolgás »

Agrometeorológia

- ▶ Agrometeorológiai elemzés
- ▶ Nemzetközi helyzetkép
- ▶ Csapadék
- ▶ Párolgás
- ▶ Talajnedvesség és talajhőmérséklet
- ▶ Aszály információk
- ▶ Napfénytartam
- ▶ Páratartalom
- ▶ Hőmérséklet
- ▶ Hőösszeg
- ▶ Szél
- ▶ Vegetációs index
- ▶ Agrometeorológia ismertető
- ▶ Növényfenológiai útmutató

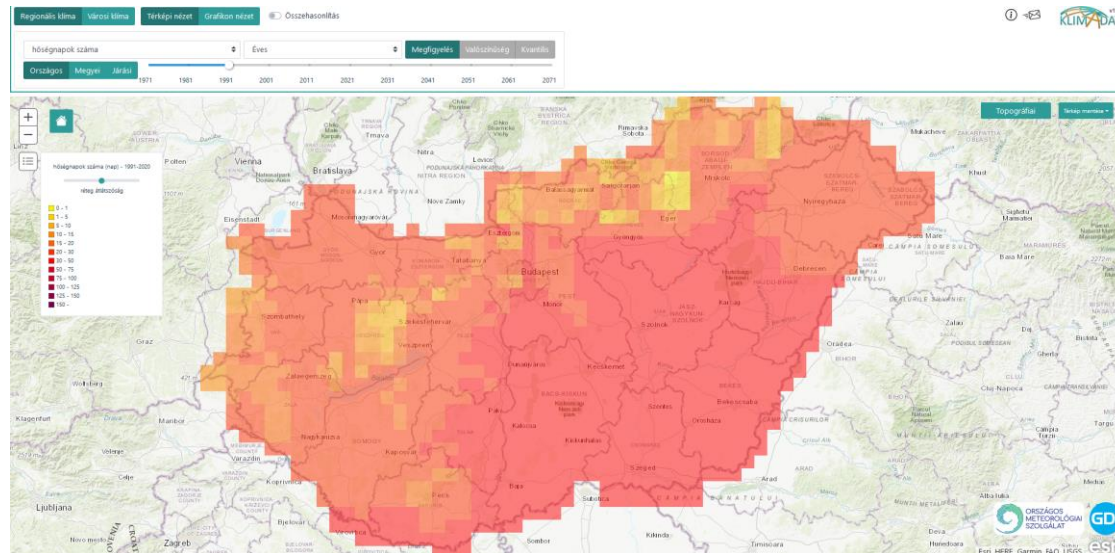
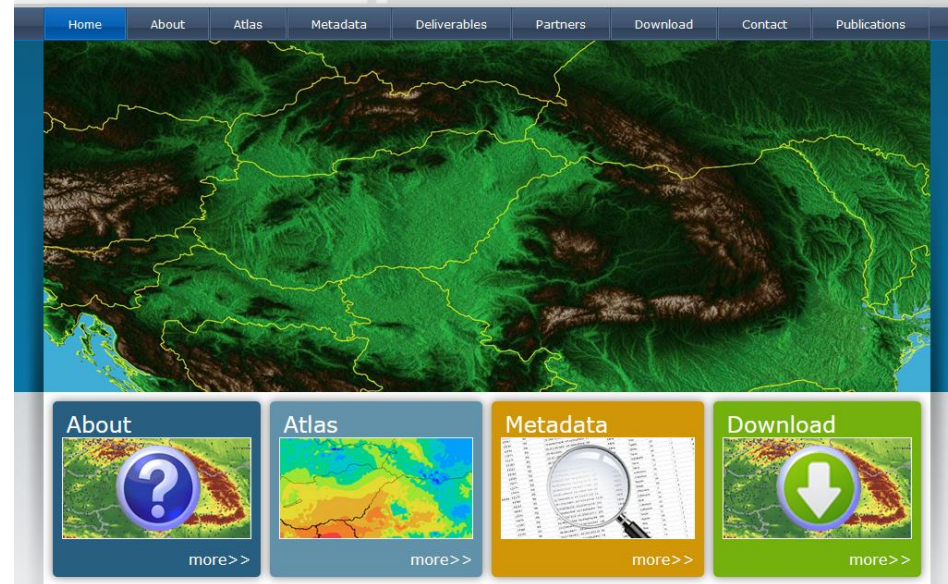

CarpatClim

- <http://www.carpatclim-eu.org/pages/home/>
- Napi rácsponti adatbázis a Kárpát-régióra (1961-2010)

KlimAdat

- <https://klimadat.met.hu/>
- Méréseken alapuló éghajlati indexek három normál időszakra, országos, megyei és járási bontásban

Egyéb rendszeres tevékenységek az ÉO-n

- tanulmányok készítése
- előzetes éghajlati elemzés (honlapon az OMSZ hírekben)
- évszakos elemzés a Légkörben
- évszakos kisfilmek
- médiaszereplés (általában évszakok végén vagy ha valami extrém esemény történt)
- közösségi média

Köszönöm a figyelmet!

